

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณในวิชาชีพเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะจำแนกอาชีพว่าเป็นวิชาชีพหรือไม่ ผู้ที่มีวิชาชีพจะต้องยึดถือจรรยาบรรณในการดำรงชีพตามหลักมาตรฐาน ตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2540 ความว่า "การงานทุกอย่างทุกอาชีพย่อมจะมีจรรยาบรรณของตนเอง จรรยาบรรณนั้นจะบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ตาม แต่เป็นสิ่งที่ยึดถือกันว่าเป็นความดีงามที่คนในอาชีพนั้นพึงประพฤติปฏิบัติ หากผู้ใดล่วงละเมิดก็อาจก่อให้เกิดความเสียหายทั้งแก่บุคคล หมู่คณะและส่วนรวมได้ เหตุนี้ผู้ปฏิบัติงานในทุกสาขาอาชีพนอกจากจะต้องมีความรู้ในสาขาของตนอย่างลึกซึ้งชัดเจนและศึกษาให้ก้าวหน้าอยู่เสมอแล้ว ยังจะต้องยึดมั่นในจรรยาบรรณในวิชาชีพของตนทั้งข้อที่ควรปฏิบัติและไม่พึงปฏิบัติอย่างเคร่งครัดด้วย (ประมวลพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ด้านการศึกษา, 2550, อ้างถึงใน จิรพันธ์ สุวรรณมณีเกสัช, 2552, หน้า 1)

อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อประเทศชาติ ในฐานะที่เป็นอาชีพที่สร้างคนให้มีความรู้ความสามารถ และเป็นคนที่พึงประสงค์ของสังคม องค์การภาคราชการหรือรัฐบาลนับสนุนได้กำหนดให้ครูเป็นวิชาชีพควบคุม โดยกำหนดให้มีมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพตามที่ได้บัญญัติไว้ใน พ.ร.บ.สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ในส่วนของครูที่อยู่ในภาคราชการ ได้กำหนดให้ครูเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพครูจะต้องมีคุณสมบัติคุณลักษณะตามมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะตามที่ได้บัญญัติไว้ใน พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ซึ่ง พ.ร.บ. ทั้งสองฉบับได้กำหนดสิ่งสำคัญกับความเป็นครูสอดคล้องกัน คือ การกำหนดมาตรฐาน การปฏิบัติงานด้านจรรยาบรรณของวิชาชีพ คุณธรรม ระเบียบวินัยเพื่อให้ครูมีชื่อเสียง มีเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ มีความเป็นครู มีจิตวิญญาณครู การจัดการศึกษา ขึ้นพื้นฐานส่วนใหญ่อยู่ในเขตชุมชน สังคม และเขตพื้นที่ที่มีความยากลำบาก

มีปัญหาทั้ง ด้านภัยทางสังคม ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ภัยทางความมั่นคงของ ประเทศ ภัยแห่งเศรษฐกิจ ด้านความยากจน มีรายได้ต่ำ แต่ท่ามกลางปัญหาอุปสรรค ต่างๆ มีครูจำนวนมากที่มีความศรัทธาในวิชาชีพ มีความอดทนและรับผิดชอบ มีความ เสียสละ ที่สำคัญเหนือสิ่งอื่นใด คือ รัก เมตตา และปรารถนาดีต่อลูกศิษย์ ดำรงชีวิต อย่างเหมาะสม แบ่งครึ่งชีวิตให้กับตนเองและสังคม เป็นต้นแบบที่ดีของสังคม รวมทั้ง สร้างค่านิยมให้สังคม อันเป็นที่เรียกขานในสังคมว่าการเป็นครูด้วย “จิตวิญญาณครู” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,ออนไลน์, 2558, หน้า 3) ผู้ประกอบวิชาชีพ ครูได้รับการยกย่องว่าเป็นปูชนียบุคคล ดังพระบรมราโชวาทของสมเด็จพระเทพ รัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา จากวิทยาลัยครู เมื่อ 18 พฤษภาคม 2556 ตอนหนึ่งว่า “อาชีพครูถือว่าสำคัญยิ่ง เพราะครู มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญมั่นคงและก่อนที่จะพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญ ได้นั้น จะต้องพัฒนาคน ซึ่งได้แก่เยาวชนของชาติเสียก่อนเพื่อให้เยาวชนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ที่มีคุณค่าทุกด้าน จึงสามารถสร้างความเจริญให้แก่ชาติได้ต่อไป (จักรพรรดิ วัฒนา, 2550, หน้า 327)

แม้ว่าจรรยาบรรณวิชาชีพจะเป็นเรื่องที่ครูทุกคนต้องปฏิบัติโดยหน้าที่หรือ โดยสำนึกของตนเองแล้ว ผู้บริหารในฐานะผู้บังคับบัญชายังคงมีบทบาทในการยกย่อง ส่งเสริมสนับสนุนให้ทำดีต่อไปอย่างต่อเนื่อง การละเลยไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณครูทำ ให้เกิดความเสียหายกระทบกระเทือนต่อความเป็นครู มีผลสืบเนื่องไปถึงการกระทำผิด วินัยด้วยความสำเร็จในการสร้างสรรค์ครูให้เป็นผู้ที่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณครู เป็นสิ่งที่ ผู้บริหารจะต้องมีส่วนร่วมด้วยเป็นอย่างดี และต้องมีเทคนิควิธีการอันเหมาะสมด้วย (ทิพวรรณ สอนวงศ์ษา, 2550, หน้า 3) ซึ่งปัจจุบันยังมีปัญหาในการปฏิบัติตนอยู่บ้างเห็น ได้จากข่าวตามสื่อต่างๆ อาทิ โทรศัพท์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต ปัญหาเหล่านี้ส่วนหนึ่งเกิดจาก การขาดการพัฒนาจรรยาบรรณวิชาชีพให้ประพฤติปฏิบัติตามหน้าที่นั่นเอง เพราะปัจจุบัน ครูมีบทบาทหน้าที่อันสำคัญในการพัฒนาเด็กให้เกิดความเจริญงอกงาม ทั้งทางด้าน สติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคม ตลอดจนจนอบรมสั่งสอนเด็กให้เป็นคนดีมีคุณธรรม ดังคำกล่าวที่ว่า ครูเป็นแม่พิมพ์ของชาติ ครูมีลักษณะอย่างไรเด็กก็จะมีลักษณะเป็น อย่างนั้น เพื่อให้ปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมครูจึงต้องมีจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ (สุระสิทธิ์ คะลีล้วน, 2551, หน้า 4)

พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 เป็นกฎหมาย ที่ บัญญัติขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการกำหนดให้วิชาชีพทางการศึกษา เป็นวิชาชีพควบคุม

ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เนื่องจากครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา (ศึกษานิเทศก์) เป็นผู้มีส่วนสำคัญต่อการจัดการศึกษาของชาติ จึงต้องมีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะเฉพาะในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม และประพฤติปฏิบัติตนเหมาะสมกับการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง โดยกำหนดให้ครูสภาในฐานะสภาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษามีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ โดยออกข้อบังคับ ครูสภาว่าด้วยใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ พ.ศ. 2547 และข้อบังคับครูสภาว่าด้วย มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 (สำนักงานเลขาธิการครูสภา, 2550, หน้า 106-121)

ในด้านมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ถือเป็นแนวทางสำคัญที่ผู้ประกอบวิชาชีพครู จะต้องได้รับการฝึกฝน อบรม พัฒนาให้ตนเองมีสามัญสำนึกและความรับผิดชอบในบทบาทและหน้าที่ที่ตนเองได้รับ แต่ในสภาพและบทบาทความเป็นจริงในการปฏิบัติงานผู้บริหารได้มีการส่งเสริมจรรยาบรรณวิชาชีพหรือไม่ อย่างไร ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นว่าโรงเรียนแต่ละแห่งมีจำนวนข้าราชการครูไม่เท่ากัน บางโรงเรียนมีครูจำนวนน้อยไม่ครบชั้นเรียนบางโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีครูจำนวนมากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับครูและวัฒนธรรมองค์กร จะทำให้บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมพัฒนาตนเองด้านต่างๆ แตกต่างกัน ประสพการณ์การทำงานของผู้บริหารสถานศึกษารวมทั้งสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของโรงเรียนแต่ละแห่ง จะเป็นตัวกำหนดบทบาทและทิศทางในการส่งเสริมการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของผู้บริหารโรงเรียน ครูเป็นวิชาชีพที่ใช้ความรู้ความสามารถตลอดจนทักษะในการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ การที่ครูจะพัฒนาตนเองได้นั้น มีกระบวนการที่เกี่ยวข้องอยู่ 2 ส่วน คือ 1) มีความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมภายในจิตใจของตนและ 2) ปัจจัยแวดล้อมหรือเงื่อนไขต่างๆ และหนึ่งในปัจจัยนั้นคือ ปัจจัยแวดล้อมด้านการสนับสนุนของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของครูได้ในหลายลักษณะ เช่น การพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ให้มีคุณภาพ มีแรงจูงใจในการทำงานพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถ มีมาตรฐานวิชาชีพ มีจรรยาบรรณและมีความประพฤติดี เมื่อครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 2 ได้รับการส่งเสริมการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพย่อมส่งผลถึงนักเรียนซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญและมีคุณค่าสูงสุดของชุมชน สังคมและประเทศชาติในอนาคตต่อไป แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 2 เป็นบุคคลที่มี

บทบาทในการส่งเสริมครูในโรงเรียน ให้เป็นผู้มีจรรยาบรรณในวิชาชีพตามที่สำนักงาน
เลขาธิการคุรุสภากำหนด (ยนต์ ชุ่มจิต, 2554, หน้า 33)

นอกจากนี้ ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อให้การผลิตและการใช้ครู
เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ปัญหาความด้อยประสิทธิภาพของผู้บริหาร การขาดระบบ
การตรวจสอบและประเมินผู้บริหารที่ไม่มีส่วนร่วมในการบริหารงานของท้องถิ่น การ
ขาดแคลนทรัพยากรเพื่อการบริหาร รวมทั้งการขาดสถาบันพัฒนาผู้บริหารระดับมืออาชีพ
ซึ่งในปัจจุบัน ขาดระบบการตรวจสอบและประเมินผลข้าราชการครูรวมทั้งผู้บริหารที่มี
ประสิทธิภาพ ปัญหาด้านการประเมินผลที่ผู้มีวิชาชีพ ส่วนใหญ่มีความคิดว่าการตรวจสอบ
และประเมิน คือ การจับผิด การตรวจสอบและประเมินผู้มีวิชาชีพ จึงดำเนินการเฉพาะ
กรณีที่มีความผิดชัดเจน หรือเพื่อเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง การประเมินเพื่อปรับปรุงและ
พัฒนางานมีค่อนข้างจำกัด การปรับปรุงและพัฒนางานอย่างเป็นระบบในโรงเรียนจึง
ไม่ปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัด อีกทั้งครูหรือผู้บริหารไม่สนใจที่จะพัฒนาตนเองและเป็นที่
ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า เส้นทางก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งระดับผู้บริหารโรงเรียนขึ้นกับอำนาจ
สั่งการของผู้บังคับบัญชาชั้นสูงตั้งนั้น แทนที่ครูหรือผู้บริหารจะสนใจพัฒนาตนเองเพื่อให้
การบริหารงานโรงเรียนกลับเสียเวลาไปกับการประชุมหรือทำงานให้หนักการเมือง ความใส่
ใจในการพัฒนาตนเองเพื่อบริหารงานในหน้าที่รับผิดชอบจึงมีน้อย และมีได้เป็นไปเพื่อการ
พัฒนาตนเองและบริการทางการศึกษาของโรงเรียนอย่างแท้จริง ทำให้คุณธรรมของครู
ตกต่ำ จนเกิดวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับวิชาชีพครูในขณะนี้ อย่างไรก็ตามครูมีความสำคัญ
ต่อการพัฒนาประเทศมากที่สุดวิชาชีพหนึ่ง ดังนั้นจึงมีการพัฒนาคุณธรรมของครู เพราะ
คุณธรรมกับครูเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ หากครูขาดคุณธรรมความเป็นปुरुชนียบุคคล
ของครูก็จะหมดไป (ดิเรก พรสีมา, 2556, หน้า 94)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 มีจำนวนโรงเรียน
ในสังกัดทั้งสิ้น 185 โรงเรียน มีข้าราชการครูจำนวน 2,155 คน ตามขนาดของโรงเรียน
และสัดส่วนของจำนวนนักเรียน ผู้บริหารและครูมีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา
และประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน มีขอบเขตรับผิดชอบจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
และประถมศึกษาครอบคลุมพื้นที่ จำนวน 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอท่าอุเทน อำเภอศรี
สงคราม อำเภอบ้านแพง อำเภอนาหว้า อำเภอนาทม และอำเภอโพนสวรรค์ โรงเรียนแต่
ละแห่งจะมีสภาพแวดล้อมทางด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและภาษาที่แตกต่างกันไป
ในแต่ละท้องถิ่น

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทที่คาดหวัง และบทบาทที่เป็นจริงของข้าราชการครู ในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 เพื่อหาแนวทางพัฒนาข้าราชการครู ในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ให้ครูเป็นผู้มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการเลื่อนวิทยฐานะของครูในด้านที่ 1 ด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพที่ครูควรรู้และพึงปฏิบัติ และผู้บริหารสถานศึกษายังสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาส่งเสริมการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของข้าราชการครูให้เป็นประโยชน์แก่การเสริมสร้างเกียรติภูมิและศักดิ์ศรีของผู้บริหาร ตลอดจนยังได้รับการยกย่อง เชื้อถือ และศรัทธาจากสังคมอีกด้วย ทั้งยังเป็นแนวทางในการทำให้ครูเกิดจิตสำนึกและตระหนักในหน้าที่จนเป็นที่ยอมรับและศรัทธาของสังคมที่มีต่อผู้ประกอบวิชาชีพครูอย่างยั่งยืนสืบต่อไป

คำถามการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัยไว้ ดังต่อไปนี้

1. บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของข้าราชการครู ในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 อยู่ในระดับใด
2. บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของข้าราชการครู ในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดของโรงเรียน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
3. แนวทางในการพัฒนาข้าราชการครูในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 2 มีอะไรบ้าง

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของข้าราชการครู ในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของข้าราชการครูในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนมเขต 2 จำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดของโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ของข้าราชการครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนมเขต 2

สมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัย ได้ตั้งสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. ข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนมเขต 2 มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของข้าราชการครู ในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 2 ด้าน
2. บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของข้าราชการครูในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนมเขต 2 จำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน แตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ทำให้ทราบบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของข้าราชการครูในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนมเขต 2 ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

2. ผลจากการศึกษาเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้บริหารนำไปใช้ในการพัฒนาข้าราชการครูในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ
3. ใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการบรรจุแต่งตั้งหรืออบรมพัฒนาข้าราชการครูเพื่อประสิทธิภาพในการบริหารโรงเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 2,155 คน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 185 คน และครูผู้สอนจำนวน 1,970 คน รวมทั้งสิ้น 2,155 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ปีการศึกษา 2558 คน จำนวน 327 คน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 93 คน และครูผู้สอนจำนวน 234 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 43)

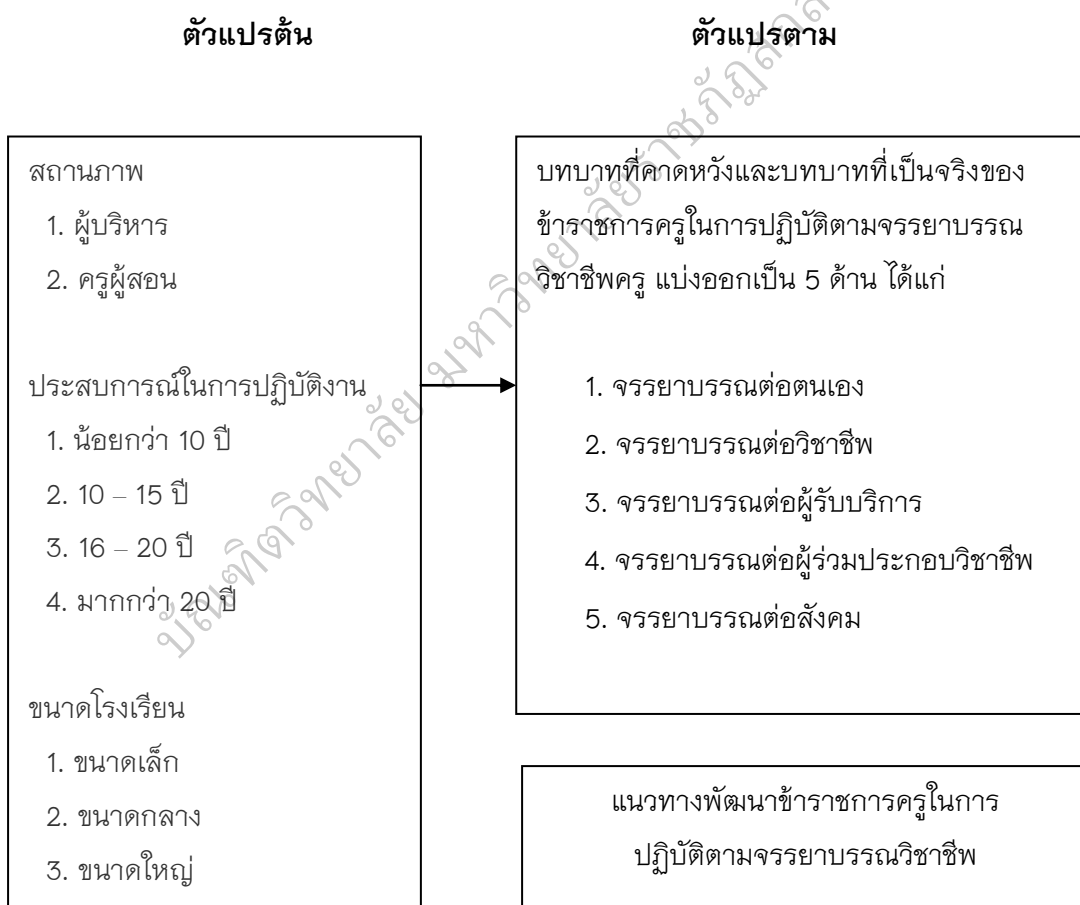
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของข้าราชการครูในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 2 ซึ่งยึดตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพของข้าราชการครูพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549, หน้า 83-105) มี 5 ด้าน ได้แก่

- 2.1 จรรยาบรรณต่อตนเอง
- 2.2 จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ
- 2.3 จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ
- 2.4 จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ
- 2.5 จรรยาบรรณต่อสังคม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดของการวิจัย มุ่งศึกษาบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของข้าราชการครู ในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จากการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ ผู้วิจัยจึงได้นำ มาตรฐานการปฏิบัติตนตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ.2548 และมาตรฐานการปฏิบัติตน (จรรยาบรรณของวิชาชีพ) ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2550 มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยเรื่อง บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของข้าราชการครู ในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

1. บทบาทของข้าราชการครู หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมทางสังคมที่ ข้าราชการครูแสดงออกตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพตำแหน่งใดที่ได้รับ

1.1 บทบาทที่คาดหวัง คือ บทบาทหรือรูปแบบของพฤติกรรมของ ข้าราชการครูที่ต้องการให้ข้าราชการครูจะถือปฏิบัติ ซึ่งบทบาทที่ข้าราชการครูคาดหวัง มักจะสอดคล้องกับบทบาทที่กำหนด แต่ในบางครั้งบทบาทที่ข้าราชการครูคาดหวังอาจจะ ไม่ตรงกับบทบาทที่กำหนด

1.2 บทบาทที่เป็นจริง คือบทบาทที่ข้าราชการครูแสดงออกมาจริงๆ หรือ การแสดงออกของพฤติกรรมจริงของข้าราชการครูที่ได้แสดงออกมาให้เห็นตามบทบาท หรือตำแหน่งที่ตนเองได้รับ ซึ่งอาจจะเหมือนหรือแตกต่างไปจากบทบาทที่ถูกคาดหวังก็ได้

2. ข้าราชการครู หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตำแหน่ง ครูผู้สอนที่เป็นข้าราชการ รอง ผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้อำนวยการโรงเรียน

3. จรรยาบรรณวิชาชีพ หมายถึง มาตรฐานการปฏิบัติตนตามข้อบังคับ ครูสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ พ.ศ. 2548 หรือประมวล ความประพฤติสำหรับข้าราชการครูตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากร ทาง การศึกษา พ.ศ. 2546 ดังนี้

3.1 จรรยาบรรณต่อตนเอง หมายถึง มาตรฐานการปฏิบัติตนด้านตนเอง ที่ข้าราชการครูต้องประพฤติปฏิบัติ เช่น ข้าราชการครูต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเอง ด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ

3.2 จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ หมายถึง มาตรฐานการปฏิบัติตนด้าน วิชาชีพที่ข้าราชการครูต้องประพฤติปฏิบัติ เช่น ข้าราชการครูต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ

3.3 จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ หมายถึง มาตรฐานการปฏิบัติตนด้าน ผู้รับบริการที่ข้าราชการครูต้องประพฤติปฏิบัติ ดังนี้

3.3.1 ข้าราชการครูต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์ และผู้รับบริการตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ

3.3.2 ข้าราชการครูต้องประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจาและจิตใจ

3.3.3 ข้าราชการครูต้องไม่กระทำความผิดเป็นปฏิปักษ์ ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์ และผู้รับบริการ

3.3.4 ข้าราชการครูต้องให้บริการ ด้วยความจริงใจ และเสมอภาค โดยไม่เรียกรับ หรือ ยอมรับผลประโยชน์ จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ

3.4 จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ หมายถึง มาตรฐานการปฏิบัติตนด้านผู้ร่วมประกอบวิชาชีพที่ข้าราชการครูต้องประพฤติปฏิบัติ เช่น ข้าราชการครูพึงช่วยเหลือ เกื้อกูล ซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ

3.5 จรรยาบรรณต่อสังคม หมายถึง มาตรฐานการปฏิบัติตนด้านสังคมที่ข้าราชการครูต้องประพฤติปฏิบัติ เช่น ข้าราชการครูพึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่กำกับดูแล ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย อำเภอท่าอุเทน อำเภอศรีสงคราม อำเภอบ้านแพง อำเภอนาหว้า อำเภอโพนสวรรค์ อำเภอนาทม

5. สถานภาพ หมายถึง การดำรงตำแหน่งของข้าราชการครู ผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ปีการศึกษา 2558

5.1 ผู้บริหาร หมายถึง ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบทางการบริหาร คือผู้อำนวยการโรงเรียน หรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ปีการศึกษา 2558

5.2 ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูที่ดำรงตำแหน่งครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ปีการศึกษา 2558

6. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ปีการศึกษา 2558

7. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน หมายถึง อายุราชการนับตั้งแต่เริ่มบรรจุเข้ารับราชการถึงปัจจุบัน แบ่งเป็น 4 ระดับดังนี้

7.1 อายุราชการน้อยกว่า 10 ปี

7.2 อายุราชการระหว่าง 10 – 15 ปี

7.3 อายุราชการระหว่าง 16 – 20 ปี

7.4 อายุราชการ 20 ปีขึ้นไป

8. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่มีปริมาณการรับผิดชอบที่ยึดจำนวนนักเรียนตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูกำหนด ซึ่งแบ่งขนาดของโรงเรียนออกเป็น 3 ขนาด ดังนี้

8.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน 1-120 คน

8.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน 121 – 300 คน

8.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน 301 ขึ้นไป

9. แนวทางพัฒนาการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของข้าราชการครู หมายถึง การปฏิบัติหรือวิธีการเพื่อให้ข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 2 ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อเปลี่ยนแปลงหรือส่งเสริมไปในแนวทางที่ดีขึ้น ในที่นี้จะนำความคิดเห็นของบทบาทที่เป็นจริงในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวมมาร่างเป็นแนวทางในการส่งเสริม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 10 คนให้ข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปส่งเสริมการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพต่อไป